

مراقب خطای راهبردی اروپا باشیم

اروپایی‌ها از زمان اجرای برجام تاکنون تلاش کرده‌اند موضع مستقلی از آمریکا را درخصوص این توافق به نمایش بگذارند.

اروپایی‌ها از زمان اجرای برجام تاکنون تلاش کرده‌اند موضع مستقلی از آمریکا را درخصوص این توافق به نمایش بگذارند. مخالفت‌های مقامات کشورهای قاره سبز با مواضع ضدبرجامی ترامپ در همین رابطه قابل ارزیابی است، اما با این‌حال اتخاذ چنین موضعی، بیشتر در کلام بوده و در عمل، توافق هسته‌ای و آن‌طور که باید و شاید اجرا نشده و همچنان موانع زیادی حتی در روابط ایران و طرف اروپایی وجود دارد. به نظر می‌رسد شروطی هم که بتازگی رئیس‌جمهور آمریکا برای ادامه حضور کشورش در برجام مطرح کرده، بر سختی شرایط برجام بیفزاید و همین مساله باعث شده تا خیلی‌ها آینده توافق هسته‌ای را چندان روشن نبینند.

سید محمدعلی حسینی، سخنگوی پیشین وزارت امور خارجه و سفیر سابق ایران در ایتالیا در گفت‌وگو با جام‌جم، ضمن بررسی شرایط پیش روی برجام به اروپایی‌ها توصیه کرده که از همراهی با ترامپ در پیشبرد شروط غیرقابل قبول آمریکا بپرهیزند. وی با تأکید بر این‌که هیچ‌یک از شروط آمریکا، قطعاً عملی نخواهند شد، تأکید می‌کند که ادامه همراهی کشورهای اروپایی با آمریکا در خصوص فشارهای وارده به جمهوری اسلامی ایران در حوزه‌های غیرهسته‌ای می‌تواند آینده همکاری‌ها در قالب برجام را با تهدیداتی مواجه سازد.

مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید:

آمریکا در روزهای اخیر، شروط محالی را در مورد برجام مطرح کرده و از اروپایی‌ها خواسته این شروط را عملی کنند. با توجه به این‌که اجرا شدن این شروط قطعاً مورد تأیید ایران نیست و از سوی دیگر ترامپ تهدید کرده که در صورت محقق نشدن این شروط، از برجام خارج خواهد شد، آینده توافق هسته‌ای را چطور پیش‌بینی می‌کنید؟

زیاده‌خواهی آمریکا و رویکرد ایران‌ستیزی ترامپ اهدافی را دنبال می‌کند که احیای فضای ایران، هراسی در سطح بین‌المللی، تشدید نگرانی و بی‌اعتمادی طرف‌های خارجی برای تعاملات تجاری و سرمایه‌گذاری در ایران، توسعه دامنه و اعمال تحریم‌های جدید، تهی ساختن محتوایی برجام و در صورت امکان ساقط کردن برجام، از جمله آنهاست.

شروط جدیدی را که ترامپ اخیراً مطرح کرده در تناقض جدی و آشکار با متن و روح برجام است که با مخالفت گسترده بین‌المللی مواجه شده و آنچه از اتحادیه اروپا نیز در این خصوص شاهد بودیم بر همین منوال قرار داشته است.

توسل ترامپ به لجن پراکنی علیه ایران و تهدید او مبنی بر خروج از برجام نیز حکایت از آن دارد که این شروط چهارگانه از هیچ جایگاه منطقی، عرفی، حقوقی و بین‌المللی برخوردار نیست. به همین دلیل جمهوری اسلامی ایران قاطعانه آن را رد کرده و انتظار می‌رود طرف اروپایی نیز در گفتار و عمل بر اساس تعهد برجامی خود عمل کند. از این رو هیچ‌یک از این شروط، قطعاً عملی نخواهد شد.

از سوی دیگر، خروج آمریکا از برجام بر بی‌اعتباری و بی‌اعتمادی بین‌المللی نسبت به این کشور و همچنین انزوای سیاسی بیشتر آن خواهد افزود و البته سرنوشت برجام را با پیچیدگی‌های زیادی مواجه خواهد کرد، همچنان که باقی ماندن آمریکا در برجام و اقدامات عامدانه واشنگتن در عهدشکنی و نقض مکرر برجام و ناکارآمدسازی آن (همان‌طور که تا کنون بر این منوال بوده) نیز آینده مبهمی از آن را به تصویر می‌کشد.

برخی رسانه‌ها از فشار آمریکا به اروپا برای پذیرفتن این شروط خبر داده‌اند. اروپایی‌ها چقدر حاضرند برای عمل به تعهداتشان در مقابل فشارهای آمریکا مقاومت کنند؟

بینید فشار آمریکا قاطعانه بر اروپا ادامه خواهد یافت. در حقیقت دفاع از موجودیت برجام برای اروپا در چنین شرایطی به منزله آزمون بزرگی است که استقلال سیاسی اتحادیه اروپا، اعتبار و جایگاه بین‌المللی آن، منافع اقتصادی آنها و به گفته آنان امنیت منطقه و ای و جهانی تا حد زیادی به آن گره خورده است. از این بابت انتظار می‌رود اروپا نه صرفاً به دلیل منافع اقتصادی برجام و تعامل با ایران بلکه بنا به دلایلی که گفته شد، نهایت تلاش خود را در ماندگاری برجام به‌کار گیرد. اروپا البته ممکن است برای مهار و مدیریت فشارهای آمریکا و رئیس‌جمهور قلدرو لوجو آن در این زمینه مرتکب یک اشتباه راهبردی شود و آن همراهی با رژیم آمریکا برای اعمال فشار و تحریم در حوزه‌های غیر هسته‌ای از جمله برنامه موشکی، حقوق بشر، تحولات منطقه‌ای و موضوع مقاومت و به اصطلاح آنان تروریسم است. متأسفانه شواهد و قرائنی بویژه از سوی برخی اعضای اتحادیه مانند فرانسه و انگلیس در این خصوص مشاهده شده که البته با هشدار جدی کشورمان مواجه شده لیکن در صورت ادامه، می‌تواند آینده همکاری‌ها را در قالب برجام با تهدیداتی مواجه سازد.

همان‌طور که اشاره کردید کشورهایایی مثل فرانسه و انگلیس هم ادعاهای فراوانی درباره فعالیت‌های موشکی و منطقه‌ای ایران مطرح می‌کنند. آیا میان ادعاهایی که از سوی این کشورهای اروپایی مطرح می‌شود با ادعاهای آمریکا تفاوتی هست؟

متأسفانه طرف اروپایی به مانند طرف آمریکایی در این زمینه‌ها نظراتی نزدیک و مشابه و البته به دور از واقعیت‌های موجود منطقه‌ای دارند و به‌رغم بی‌ثباتی و ناامنی و تقویت پدیده تروریسم و افراط‌گرایی که حاصل سیاست‌های مشترک آمریکا و برخی از هم‌پیمانان اروپایی است، کمابیش بر آن اصرار می‌ورزند.

با توجه به این‌که گفته می‌شود مقامات فرانسوی قرار است در آینده نزدیک به کشورمان سفر کنند آیا طرح مطالب ضدایرانی از سوی مقامات این کشور در آستانه سفر به تهران، به لحاظ دیپلماتیک، متعارف است؟

عرف دیپلماتیک بیشتر خواستار آن است که قبل از انجام این گونه سفرها، تمرکز اصلی طرفین بر احترام متقابل، منافع و مصالح مشترک، نگرانی‌ها و تهدیدات موجود، زمینه‌ها و فرصت‌های جدید همکاری و هر آن چه می‌تواند به ایجاد و تقویت فضای مثبت در تعامل بین دو دولت و دو ملت کمک کند، باشد؛ اظهاراتی که حسن نیت و عزم و اراده صادقانه طرفین را به نمایش گذارد. اظهارات مداخله جویانه و تحت تاثیر و تحریک طرف‌های ثالث نه تنها کمکی نمی‌کند بلکه غیر سازنده و در تعارض با اصل حسن‌نیت است.

مقامات دستگاه دیپلماسی در عین حال که تاکید می‌کنند توانمندی‌های دفاعی جمهوری اسلامی ایران قابل مذاکره نیست، اما برخی خبرها از گپ و گفت‌های غیررسمی در این زمینه در حاشیه بعضی جلسه‌های رسمی حکایت دارد؟ در این زمینه نظر شما چیست؟

البته این خبر از سوی مقامات ذی‌ربط مسئول تکذیب شد و همان‌گونه که در مواضع صریح و قاطع مقامات عالی کشور اعلام شده با هرگونه تلاشی برای پیوند زدن میان برجام و سایر موضوعات، تحت هر عنوان و بهانه‌ای که باشد، بشدت مخالفیم.

اروپایی‌ها تاکنون گرچه همواره در کلام از اجرای برجام حمایت کرده‌اند، اما انتقاداتی نسبت به عملی نشدن تعهداتشان وجود دارد. با توجه به این‌که کارشکنی‌های آمریکا در قبال برجام رو به افزایش است، آیا امیدی به عملی‌شدن تعهدات برجام در آینده وجود دارد؟

نکته درستی است؛ عملکرد اروپایی‌ها نسبت به مواضع اعلامی آنان چندان قابل قبول نیست و قابل نقد است. همان‌گونه که عرض کردم، اروپایی‌ها بنا به دلایل مختلف حفاظت از برجام را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده‌اند و بقای موثر برجام را برای خود موفقیتهای بزرگ در عرصه بین‌المللی و حل و فصل مناقشات چندجانبه می‌دانند. البته بدیهی است که حفاظت از هر دستاوردی، الزاماتی را به همراه دارد که مسئولیت‌پذیری و انجام تعهدات و تکالیف، مهم‌ترین آنهاست. اروپا در این زمینه باید کوتاهی‌های خود را جبران کند. جامعه بین‌الملل نیز این امر را پذیرفته که نقض عهد و پیمان‌شکنی و یاس و سرخوردگی ناشی از آن دارای تبعات منفی گسترده‌ای است که حل و فصل مسالمت‌آمیز مناقشات و همچنین صلح و امنیت جهانی را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد و از این رو انتظار دارد آمریکا و سایر طرف‌های 5+1 نیز همچون جمهوری اسلامی ایران نسبت به تعهدات خود پایبند و در اجرای آنها مصمم باشند.

مریم شریف&znjz;زاده

سیاسی